

Gevolgen coronacrisis voor ondernemers in Gelderland

Resultaten ondernemerspanel | 4-meting *(maart 2021)*

Voorwoord

Voor u ligt de rapportage van de vierde meting van het Gelderse corona ondernemerspanel. Een initiatief van VNO-NCW Midden, MKB-Nederland Midden, Oost NL en de provincie Gelderland. Het panel is opgezet met als doel input op te halen bij ondernemers om (lokale) overheid te informeren over de behoefte en optimalisering van de hulpmaatregelen en daarmee de economie in Gelderland te ondersteunen.

De coronacrisis raakt ons allemaal en nu in het voorjaar 2021 zitten we in lockdown. Hoewel het einde in zicht is zijn de effecten voor ondernemers divers. In het onderzoek is daarom een breed pakket aan vragen meegenomen over onder andere de impact van de crisis op de omzet en de werkgelegenheid van Gelderse ondernemingen, maar ook over de keuzes om weer te gaan investeren.

Wij danken jullie allen van harte voor het (wederom) meedoen en roepen eenieder op om aan de slag te gaan met de aanbevelingen.

Inhoudsopgave

1. Onderzoeksopzet	3
2. Resultaten	5
2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering	6
2.2 Impact coronacrisis op de werkgelegenheid	16
2.3 Beoordeling economische hulpmaatregelen	20
2.4 Effectiviteit hulpmaatregelen	23
2.5 Behoeftes aan andere hulpvormen	24
2.6 Verwachte gevolgen coronacrisis	25
3. Achtergrondkenmerken	28

Colofon

Het ondernemerspanel en de rapportage zijn opgesteld en uitgevoerd door Right Marktonderzoek.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze rapportage of wilt u meer informatie, dan kunt u contact opnemen met VNO-NCW Midden via info@vno-ncwmidden.nl of met Right Marktonderzoek via ghamstra@rightmarktonderzoek.nl.

1. Onderzoeksopzet

1. Onderzoeksopzet

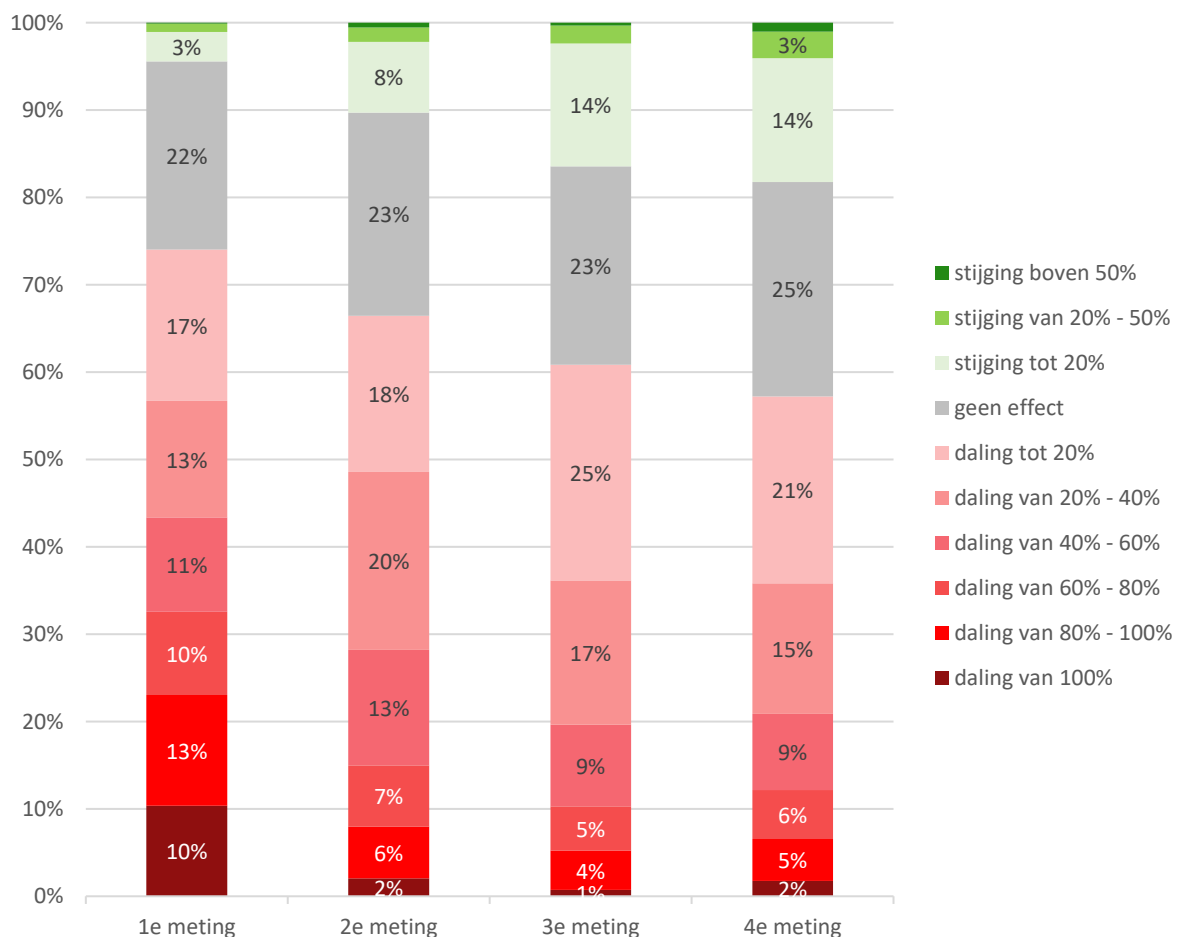
Aanleiding	Omdat de coronacrisis veel impact heeft op ondernemers, is in april 2020 een ondernemerspanel opgezet om de gevolgen van de coronacrisis te monitoren. Inzicht in de ontwikkelingen en de stand van zaken bij het bedrijfsleven kan de lokale overheden helpen om gericht ondersteuning te bieden. De monitor biedt inzicht in de stand van zaken bij het bedrijfsleven, maar ook de behoefte aan hulpmaatregelen en de wijze waarop de geboden hulpmaatregelen worden ontvangen. De overheid heeft een pakket aan hulpmaatregelen opgesteld, maar de vraag is hoe deze hulpmaatregelen door ondernemers worden ervaren en in welke mate dit ze de hulp biedt die ze nodig hebben, maar ook welke andere ondersteuning ze eigenlijk nodig hebben. Door dit op een gestructureerde wijze onder een grote groep ondernemers te monitoren, kan in beeld worden gebracht in hoeverre de geboden hulpmaatregelen daadwerkelijk aankomen en waar eventuele aanpassingen wenselijk zijn.
Doelgroep	De doelgroep wordt gevormd door de ondernemers, gevestigd in de provincie Gelderland. Aan het onderzoek hebben zowel ondernemers met personeel als zzp'ers deelgenomen.
Methode	Het onderzoek is uitgevoerd door middel van online onderzoek en deze vierde meting heeft een totale respons van n=1.166 opgeleverd. De benadering van de ondernemers is via drie verschillende kanalen uitgevoerd: ▪ ad random telefonische benadering van ondernemers in Gelderland door Right Marktonderzoek, voor deelname aan een online onderzoek (n=222) ▪ een oproep om deel te nemen aan het onderzoek via diverse kanalen van de opdrachtgevers verspreid (n=250) ▪ benadering van deelnemers aan de eerste twee metingen van het ondernemerspanel (n=694).
Veldwerkperiode	Het veldwerk voor deze vierde meting vond plaats van 8 maart tot en met 24 maart 2021. Het veldwerk voor de eerdere metingen is uitgevoerd in de perioden: ▪ eerste meting: van 17 april tot en met 3 mei 2020 ▪ tweede meting: van 26 juni tot en met 10 juli 2020 ▪ derde meting: van 9 november tot en met 27 november 2020.
Weging	De opzet van de monitor is om een zo groot mogelijke groep ondernemers voor het onderzoek te bereiken; de wijze van benadering zorgt er mogelijk voor dat bepaalde groepen in de steekproef onder- of oververtegenwoordigd zijn. Om dit effect op te heffen zijn de resultaten gewogen op basis van sector.
Rapportage	In deze rapportage worden de resultaten van het onderzoek op totaalniveau weergegeven en voorzien van de belangrijkste conclusies. Daarnaast worden opmerkelijke verschillen op basis van bedrijfsomvang, branche of regio tekstueel in de rapportage benoemd. Om de ontwikkelingen door de tijd te monitoren, wordt op verschillende plaatsen in het rapport een vergelijking gemaakt met de resultaten van de eerdere metingen.

2. Resultaten

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Welk effect heeft de coronacrisis tot nu toe op uw omzet ten opzichte van 11 maart 2020?
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

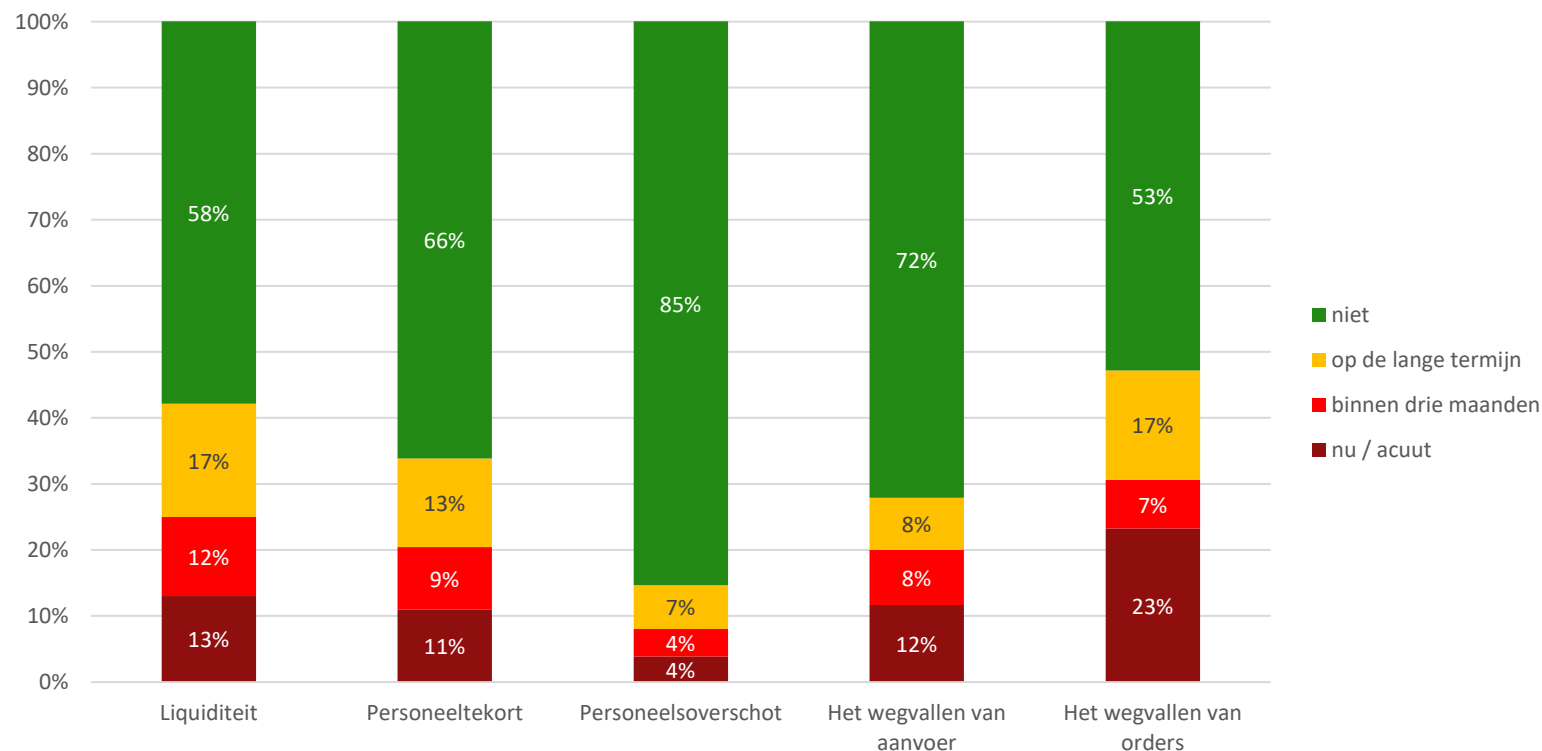

- **Ondanks strengere lockdown voor veel perioden, blijft het percentage bedrijven dat minder omzet realiseert dalen**
Ook de vierde meting van de coronamonitor bevestigt het beeld dat de eerste periode van de coronacrisis de meeste impact had op het bedrijfsleven in Gelderland. Het percentage ondernemingen dat een hogere omzet weet te realiseren ten opzichte van een jaar eerder groeit, net als het percentage bedrijven dat een vergelijkbare omzet behaalt. Het percentage ondernemingen met een omzetsdaling van 40% of meer, is ten opzichte van de derde meting (november 2020) weer licht gestegen van 19% naar 22%.
- Ondernemingen actief in de horeca (95%), cultuur (93%) en sport en recreatie (93%) hebben het meest te maken met omzetsdaling. Ondernemingen uit de sectoren landbouw (65%), groothandel (60%), de bouw- en installatietechniek (60%) en industrie (54%) hebben relatief vaak te maken met een omzetstijging of een omzet die vergelijkbaar is met een jaar eerder.
- Ondernemingen met meer dan 25 medewerkers noteren relatief vaak een omzetstijging (circa 25%).

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Op welke termijn verwacht u dat de onderstaande factoren invloed gaan hebben op uw bedrijfsvoering?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

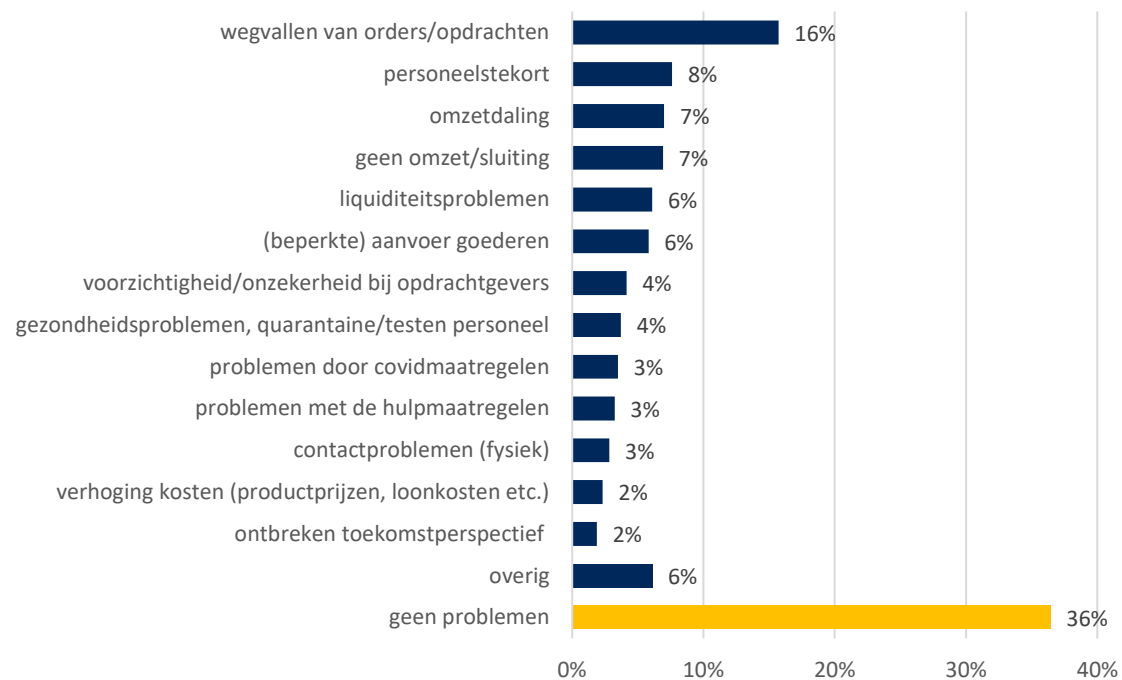
- In maart 2021 worden de liquiditeit en het wegvallen van orders door de ondernemers nog steeds als de factoren benoemd die het meest van invloed zijn op de bedrijfsvoering. Toch neemt het percentage ondernemers dat hier mee te maken heeft of verwacht te krijgen af. Tijdens de derde meting noemde 45% van de ondernemers nog liquiditeit als belangrijke factor (nu 42%) en het wegvallen van orders werd in november nog zelfs door 57% genoemd (nu 47%). Liquiditeit is in de horeca wel een groot probleem, driekwart van de ondernemingen uit deze sector heeft nu of binnen drie maanden liquiditeitsproblemen. Ook bij bedrijven in de detailhandel (43%) komt dit relatief veel voor.
- Als er al personele problemen ontstaan door de coronacrisis, dan is het niet meer het hebben van een personeelsoverschot (15% en was 22%), maar signaleren steeds meer ondernemers dat het vinden van gekwalificeerd personeel in toenemende mate lastiger wordt. Een derde van de ondernemers noemt dit een factor die van invloed is of gaat worden op de bedrijfsvoering, terwijl dat in november nog voor iets meer dan een kwart van de ondernemingen gold.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

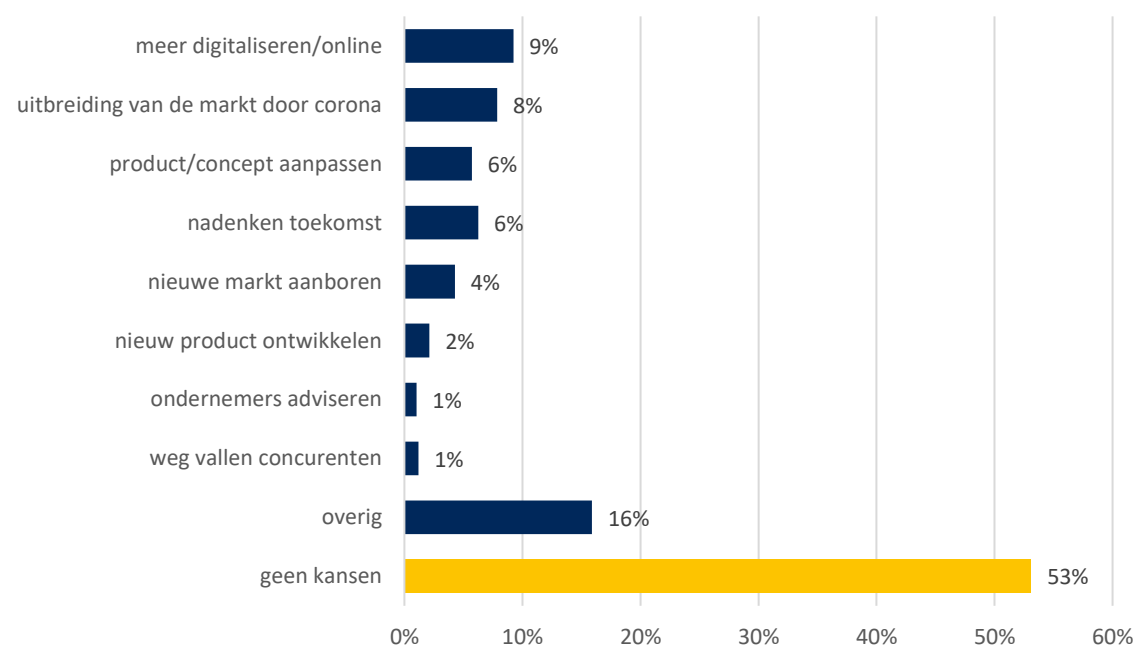
Met welke acute problemen of kansen heeft u, als ondernemer, op dit moment te maken?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

problemen

kansen

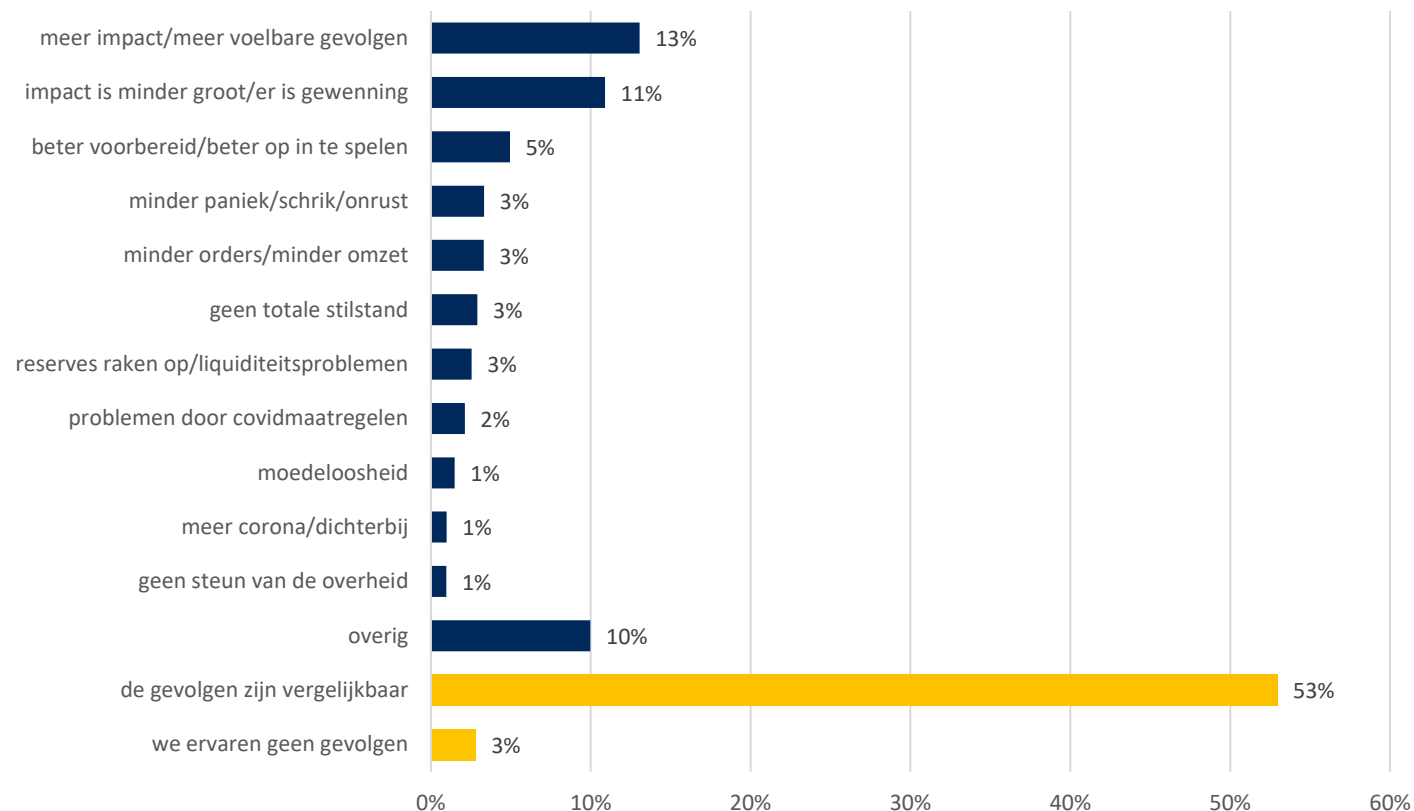

- De belangrijkste problematiek waar de Gelders ondernemers acuut mee te maken hebben is dat er minder geld binnen komt (wegvallen orders (16%), omzetsdaling (7%) of in het geheel geen omzet door gedwongen sluiting (7%)). Los van de omzetproblematiek valt hier ook het eerder genoemde personeelstekort op: 8% van de ondernemingen heeft op dit moment al acuut problemen om geschikt personeel te vinden.
- De belangrijkste kansen zitten voor bijna een tiende van de ondernemers in het verdergaand digitaliseren van de dienstverlening (bijvoorbeeld online verkopen of online trainingen). Ook ervaart 8% dat de markt door de komst van corona groter voor hen geworden is, waardoor het mogelijk is om een bredere markt te bedienen.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

In welk opzicht verschilt de impact op uw onderneming ten opzichte van de eerste corona-golf in het voorjaar van 2020?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

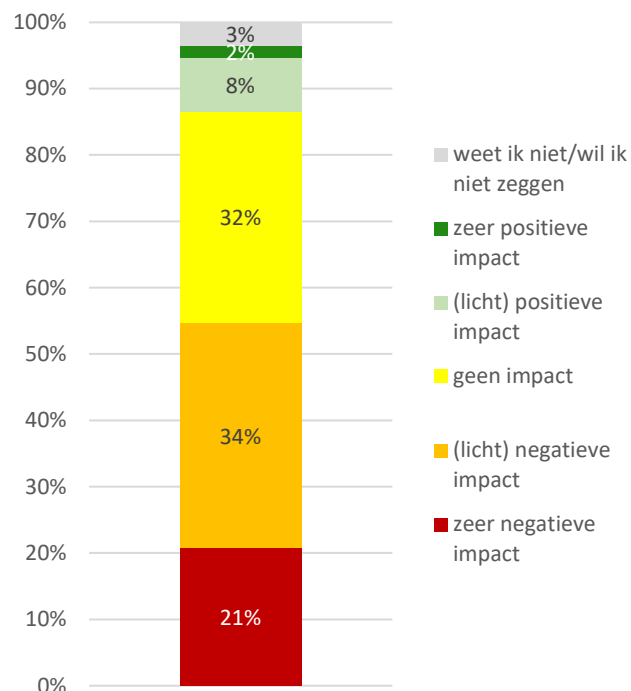

Gevolgen coronacrisis voor branches divers

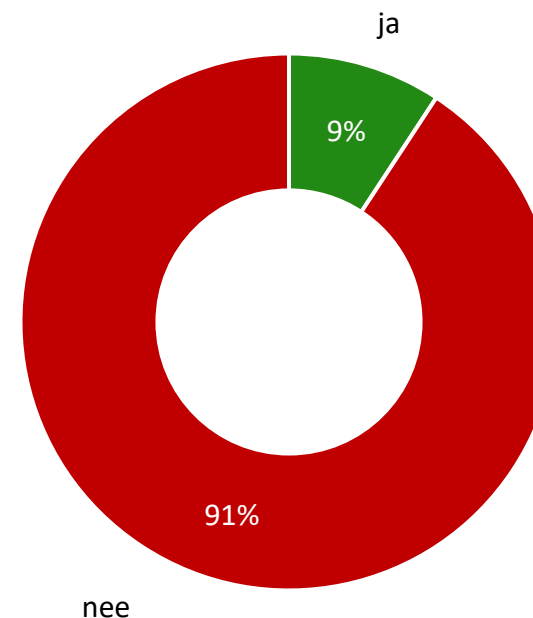
- Voor ruim de helft van de Gelderse ondernemingen is de impact van corona nu in maart 2021 vergelijkbaar met de impact een jaar eerder tijdens de zogenaamde eerste golf.
- Het sentiment bij de overige ondernemers verschilt sterk. Een deel van hen ervaart een minder grote impact doordat er bijvoorbeeld een stukje gewenning is (11%), doordat men beter voorbereid is (5%) of doordat de onrust en paniek uit de eerste golf wat is verdwenen (3%). Daar staat tegenover dat 13% meer impact ervaart doordat de gevolgen meer voelbaar zijn, de reserves beginnen op te raken (3%), maar ook omdat er bij een deel van de ondernemers moedeloosheid ontstaat. Diverse malen worden hierover opgemerkt dat de ondernemer het zelf mentaal zwaar vindt of dat de medewerkers het mentaal zwaar vinden.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Welke impact heeft de coronacrisis op het eigen vermogen van uw onderneming?
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

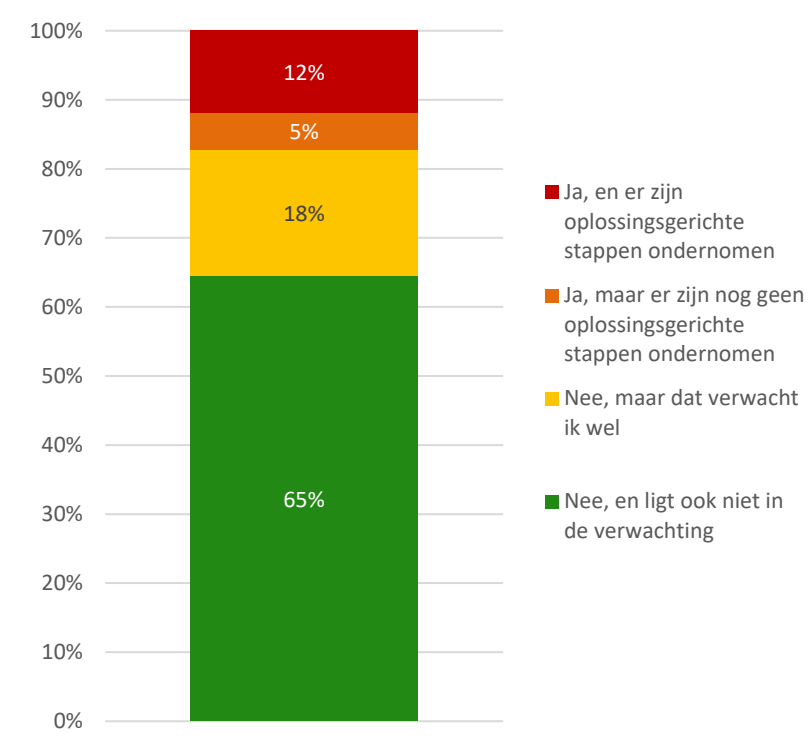
Is uw onderneming naar aanleiding van de coronacrisis nieuwe kredietverplichtingen aangegaan?
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

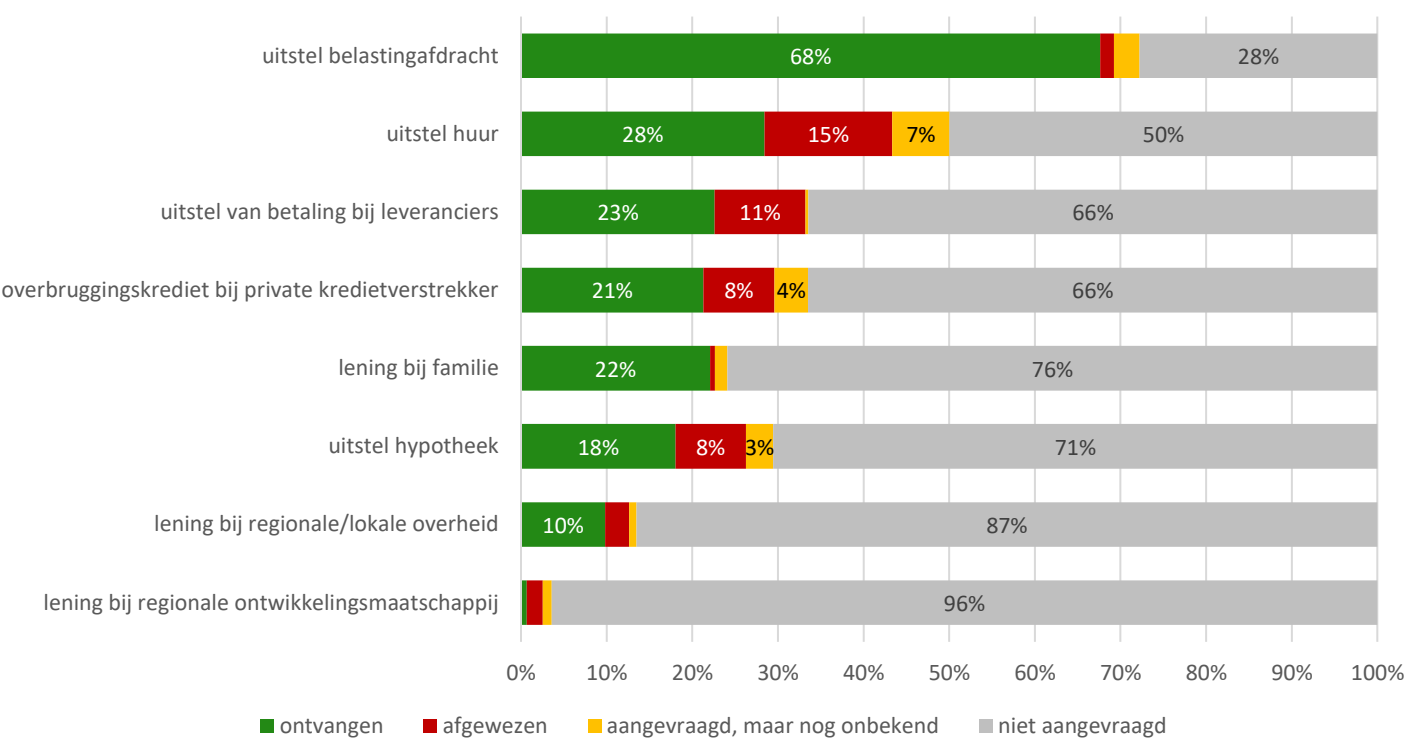
- Bij ruim de helft van de ondernemingen heeft de coronacrisis in meer of mindere mate een negatieve impact op het eigen vermogen van de onderneming; dit geldt sterker voor de kleinere ondernemingen dan voor de grotere. Ook hier springen logischerwijs de sectoren horeca (93%) en de detailhandel (70%) er in negatieve zin bovenuit. Bij de overige ondernemingen geldt dat het eigen vermogen gelijk blijft of bij een tiende zelfs (licht) stijgt. Voor industriële ondernemingen (46%) en ondernemingen in de bouw- en installatietechniek (52%) geldt relatief vaak dat de coronacrisis geen impact heeft op het eigen vermogen.
- Hoewel het percentage ondernemingen dat liquiditeitsproblemen heeft, of op (korte) termijn verwacht, daalde ten opzichte van de meting in november vorig jaar (zie pagina 7), steeg het percentage ondernemingen dat door de coronacrisis nieuwe kredietverplichtingen is aangegaan van 7% naar 9%. Vooral in de horeca (33%) en de detailhandel (19%) zijn vaak nieuwe kredietverplichtingen aangegaan.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Heeft uw onderneming door de coronacrisis liquiditeitsproblemen en daardoor extra leningen/uitstel van betalingen nodig?
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

Welke stappen heeft u hiervoor ondernomen?
(basis: ondernemers met liquiditeitsproblemen die gezocht hebben naar een oplossing; n=137)

- Het percentage ondernemingen dat te maken heeft met liquiditeitsproblemen die dusdanig zijn dat er extra leningen nodig zijn of uitstel van betaling nodig is, is vergelijkbaar met de situatie in november 2020 toen 15% deze vraag met ja beantwoordde. Van de ondernemingen met meer dan 50 medewerkers verwacht een groot deel 82% dat er geen liquiditeitsproblemen zullen ontstaan.
- Ondernemingen die al aan oplossingen gewerkt hebben, kiezen vooral voor de uitstel van belastingafdracht. Meer dan in november 2020 wordt er al dan niet succesvol geprobeerd om uitstel van betaling van huur te krijgen (dat was 42%). Ditzelfde geldt voor uitstel van betaling bij leveranciers (was 18%). Bijna een kwart van de ondernemers klopt aan bij familie voor een lening.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Welke van de volgende investeringen in uw onderneming worden uit- of afgesteld?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166 – meerdere antwoorden mogelijk)

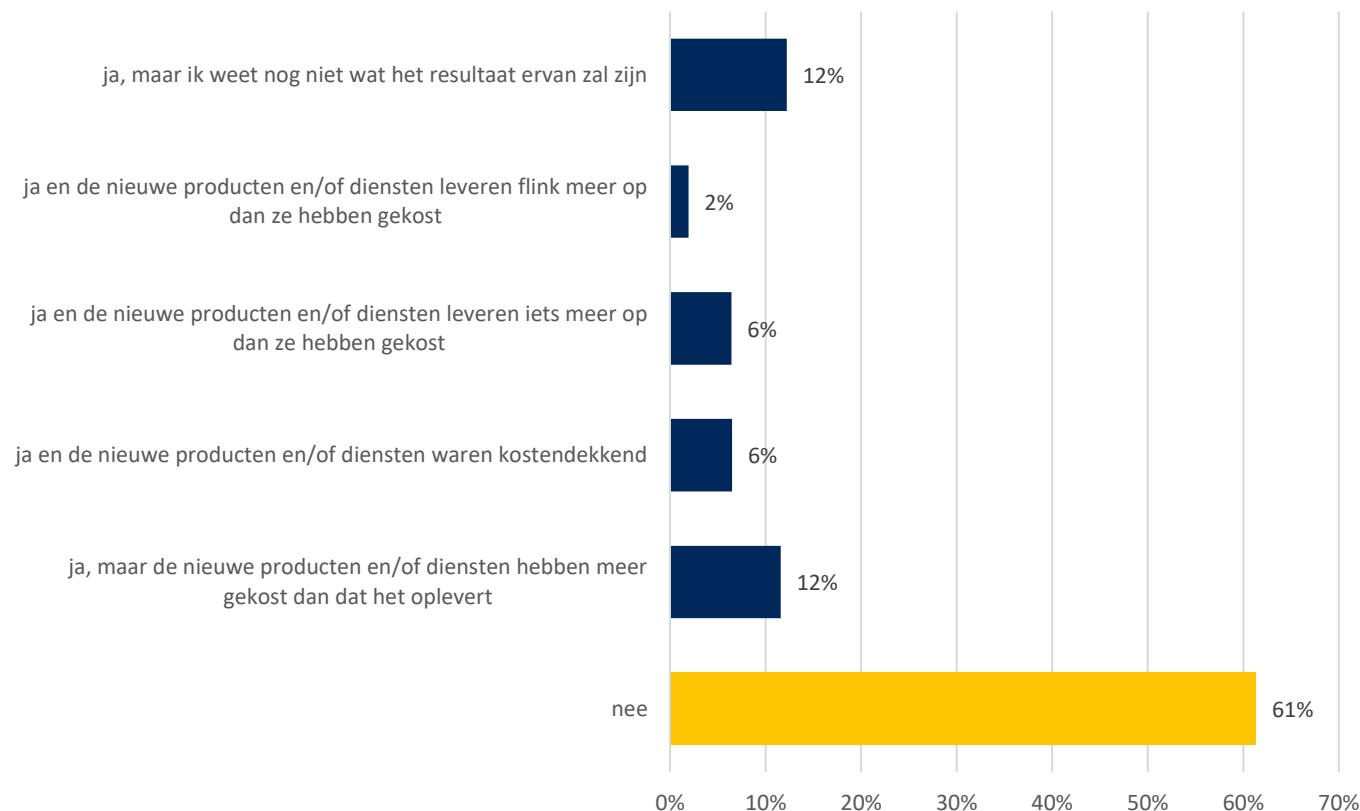

- Net als bij de derde meting in november 2020 stelt circa de helft van de Gelderse ondernemingen investeringen uit. Dit lag bij de eerste twee metingen rond de 60%. Nog steeds, maar in mindere mate, zijn het de vervangings- en uitbreidingsinvesteringen die het meest genoemd zijn als investeringen die (nog even) niet plaatsvinden. Een vijfde van de ondernemers investeert momenteel minder in het onderhouden of verbouwen van bedrijfspanden of het verduurzamen van de onderneming.
- Ondernemingen in de sectoren landbouw (18%), bouw- en installatietechniek (35%) en groothandel (36%) hebben het minst vaak investeringen uitgesteld. Daar staat tegenover dat vrijwel alle horecaondernemers (91%) investeringen uit- of afstellen.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Heeft u nieuwe producten of diensten ontwikkeld als gevolg van de coronacrisis?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

- Een deel van de Gelderse ondernemers noemde eerder al bij de kansen die er ondanks, of misschien wel juist door, de coronacrisis zijn, het ontwikkelen van nieuwe producten of diensten of het uitbreiden van de markt. Wanneer concreet gevraagd wordt of er als gevolg van de coronacrisis nieuwe producten of diensten zijn ontwikkeld, dan antwoordt bijna 40% hierop bevestigend (was 37% bij de vorige meting). Voor ruim een derde van de ondernemers met een nieuw product of dienst was deze in ieder geval kostendekkend. Voor echter een bijna even grote groep geldt dat deze producten/diensten meer gekost hebben dan ze opleveren.
- Net als bij de vorige meting is er in de landbouw (18%) en de bouw- en installatietechniek (17%) het minst gezocht naar nieuwe producten of diensten. Dit heeft er waarschijnlijk mee te maken dat deze sectoren weinig omzetverlies ondervinden van de coronacrisis.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

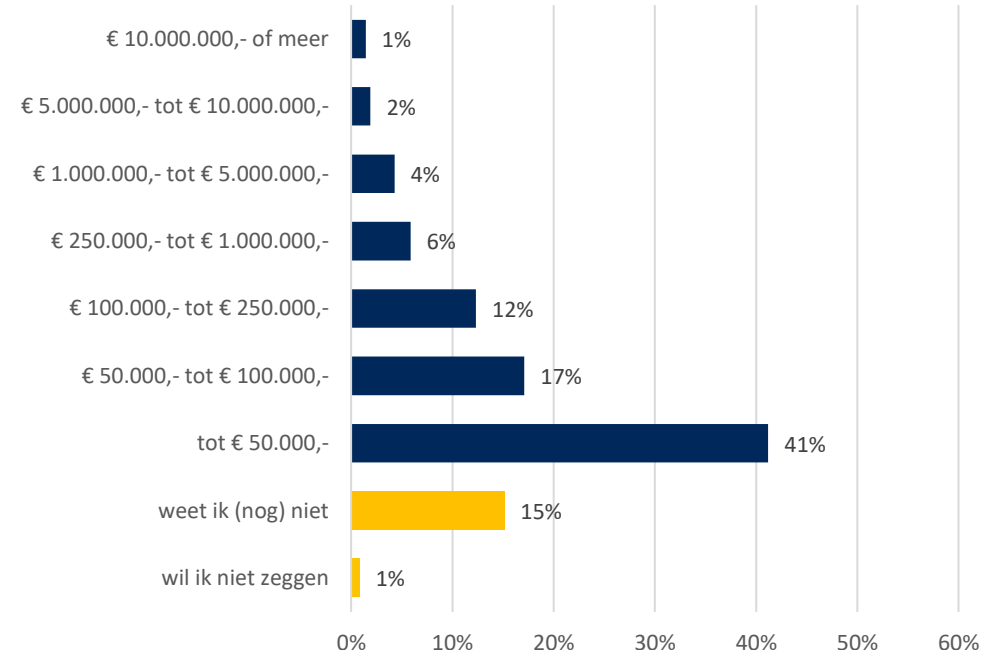
Bent u van plan om het komende jaar investeringen te doen om sterker uit deze crisis te komen?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166 – meerdere antwoorden mogelijk)

Welk bedrag verwacht u dat er met deze investering gemoeid is?

(basis: alle ondervraagden die een investering willen doen; n=680)

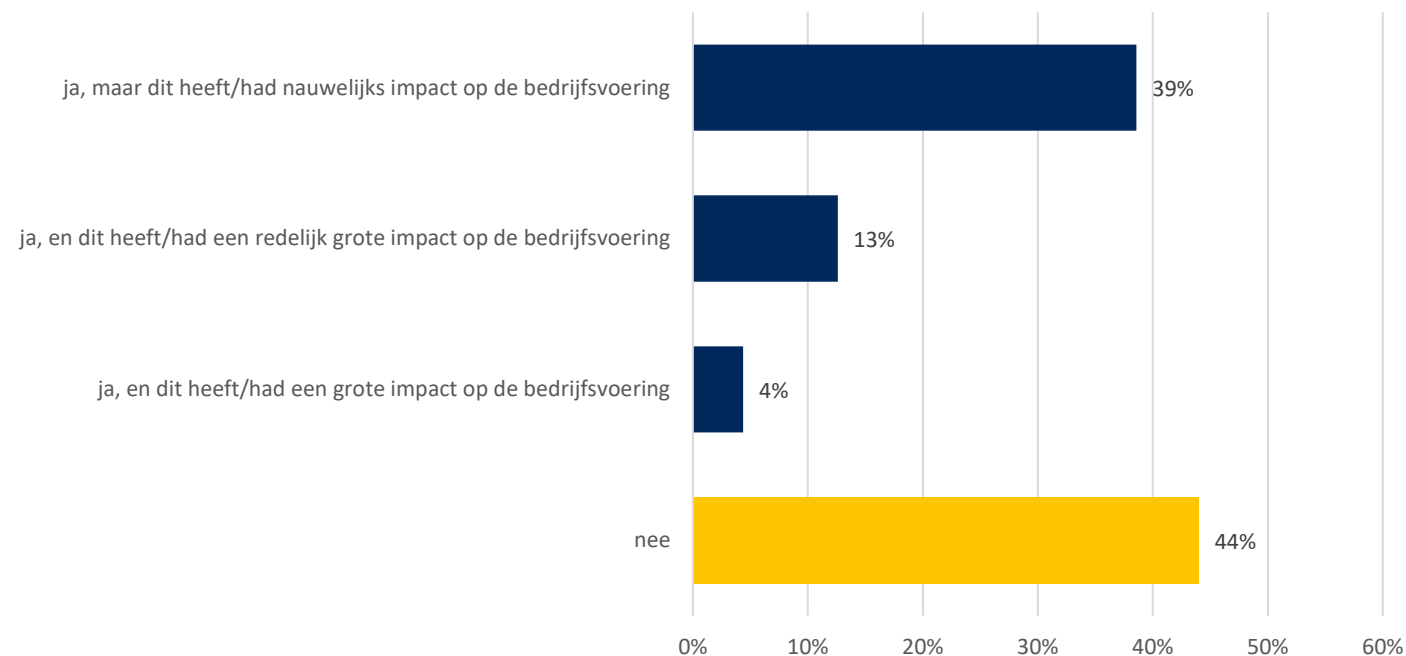

- De bereidheid om in het komende jaar te investeren om sterker uit de coronacrisis te komen lijken groot. Ruim meer dan de helft van de Gelderse ondernemingen heeft plannen om investeringen te gaan doen. Er lijkt vooral veel bereidheid om te investeren in de (bij)scholing van personeel en het aantrekken van nieuw personeel. Hiernaast denkt men (meer) te gaan investeren in marketing, digitalisering en automatisering.
- Hoewel de meerderheid denkt aan investeringen tot € 50.000,- (41%) of tussen de € 50.000,- en € 100.000,- (17%), zegt 7% van de ondernemingen die willen gaan investeren, meer dan € 1 miljoen te gaan investeren.

2.1 Impact coronacrisis op omzet en bedrijfsvoering

Heeft u zelf of onder uw personeel te maken (gehad) met besmetting met het coronavirus?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

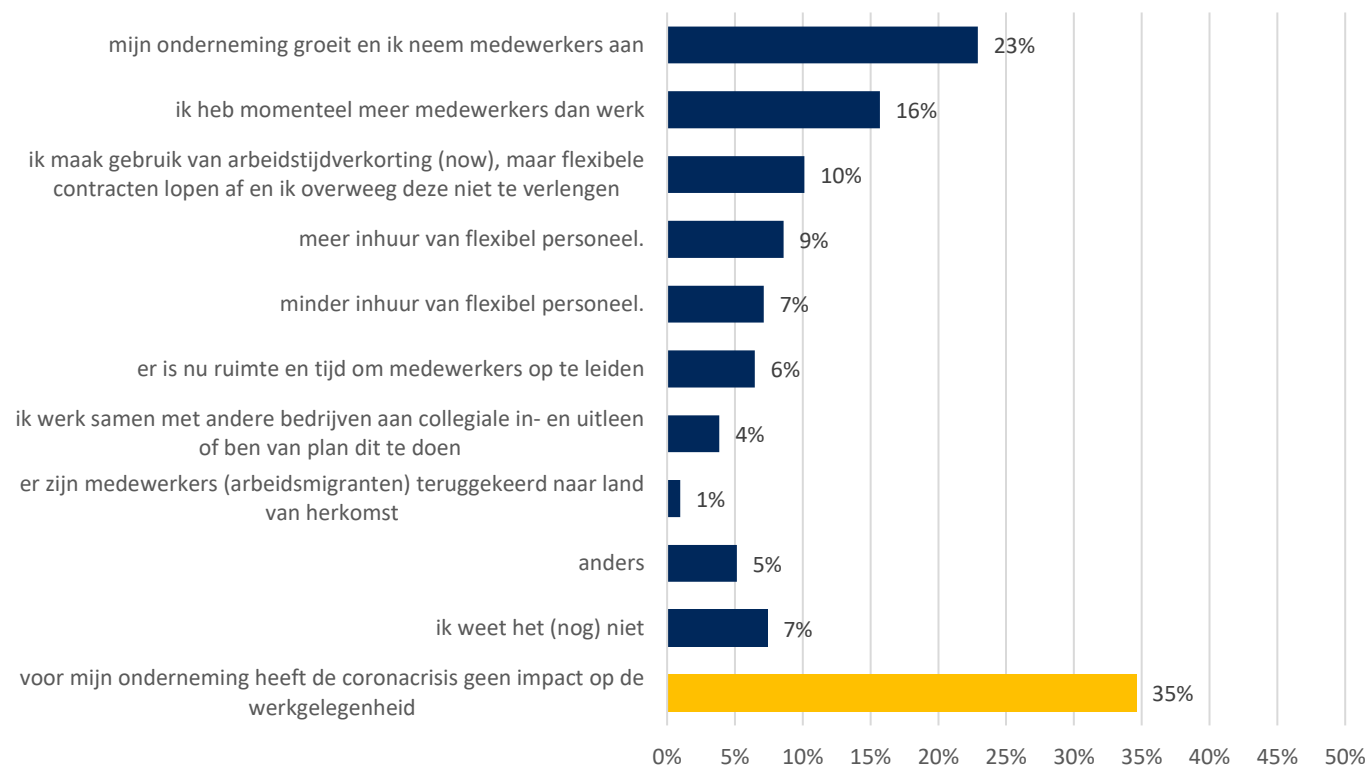

- Bij ruim de helft (56%) van de Gelderse ondernemingen is de ondernemer zelf of een of meerdere medewerkers besmet geweest met het coronavirus. Veelal had dit geen of nauwelijks gevolgen voor de bedrijfsvoering.
- Bij 17% van de ondernemingen had de coronabesmetting wel een (redelijk) grote impact op de bedrijfsvoering.

2.2 Impact coronacrisis op de werkgelegenheid

Welke impact heeft de coronacrisis op de werkgelegenheid binnen uw onderneming op dit moment?

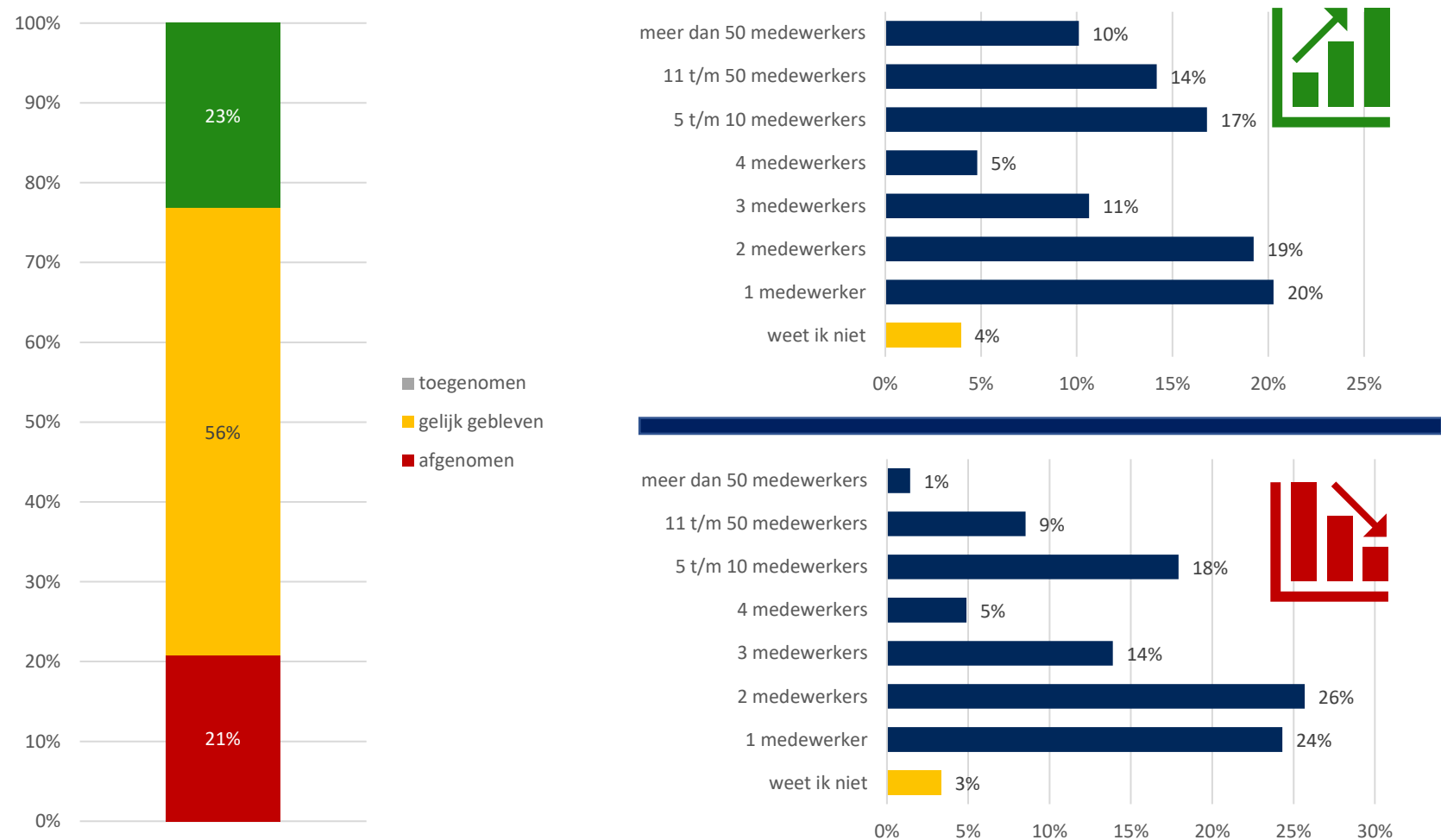
(basis: ondernemingen met personeel; n=1.017 – meerdere antwoorden mogelijk)

- De gevolgen van de coronacrisis in deze vierde meting verschillen duidelijk op het gebied van de werkgelegenheid. Eerder werd al geconstateerd dat ondernemers nu al moeite hebben of verwachten te krijgen op het gebied van het vinden van gekwalificeerd personeel. Hierop aansluitend noemt bijna een kwart van de ondernemingen met personeel, dat de onderneming groeit en er dus ook weer personeel aangenomen wordt. Bij de meting uit november jl. was dit nog maar bij 14% van de Gelderse ondernemingen het geval. Ondernemingen in de landbouw (36%), industrie (35%), zakelijke dienstverlening (32%), vervoer en opslag (30%) en informatie en communicatie (30%) noemen dit relatief vaak.
- Het percentage bedrijven dat momenteel meer medewerkers heeft dan werk, is vergelijkbaar met de voorgaande meting en logischerwijs het hoogst bij de horecaondernemingen (59%) en de detailhandel (25%).

2.2 Impact coronacrisis op de werkgelegenheid – tot nu toe

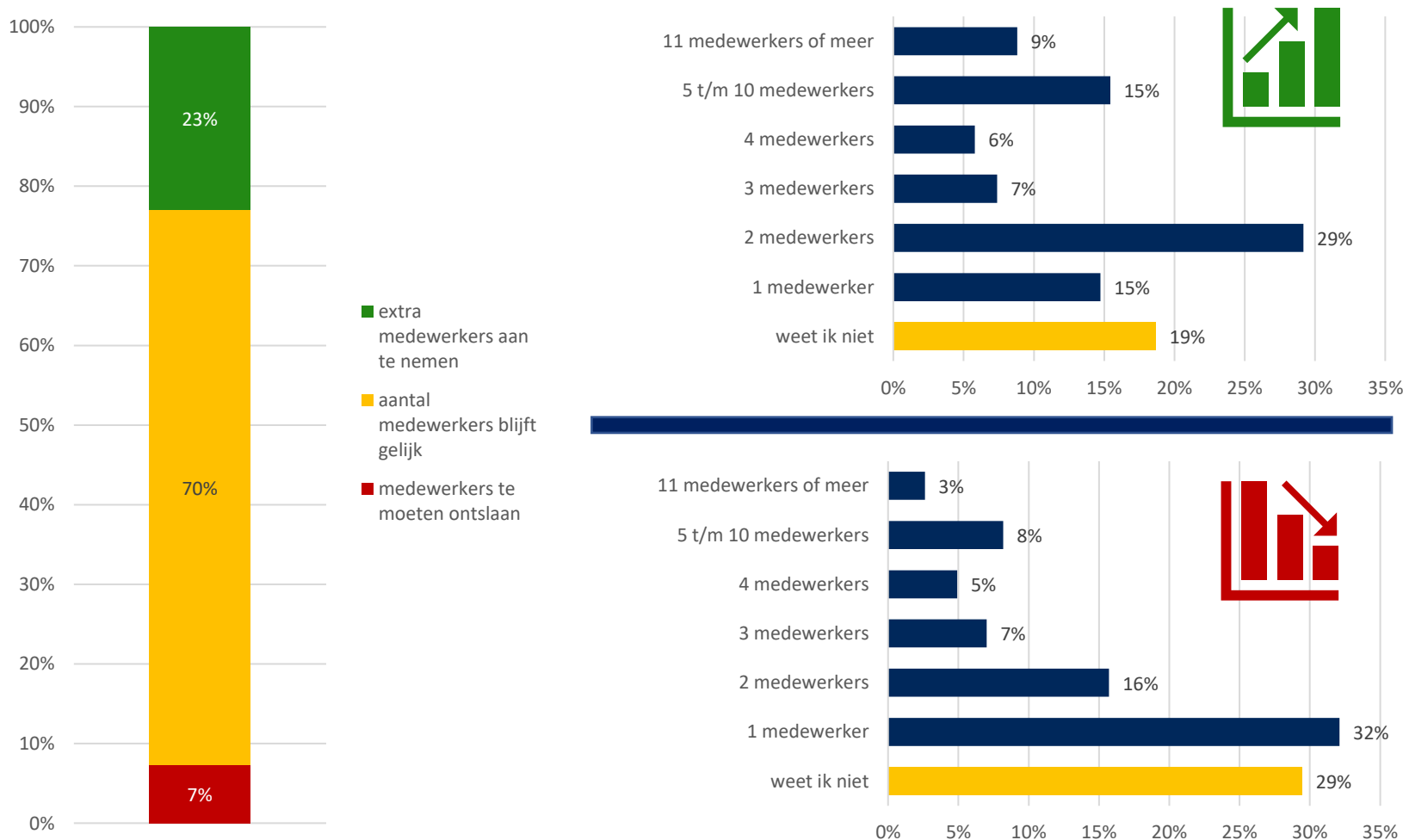
Is het aantal medewerkers binnen uw organisatie vanaf de start van de coronacrisis in maart van 2020 afgenomen, gelijk gebleven of toegenomen?
(basis: ondernemingen met personeel; n=1.017 – meerdere antwoorden mogelijk)

- Net als bij de derde meting geeft circa een vijfde van de ondernemers aan dat het aantal medewerkers ten opzichte van maart 2020 is afgenomen. Daar staat tegenover dat het aandeel ondernemingen waarbij het personeelsbestand toenam, sterk is gestegen. Van 16% in de derde meting naar 23% in deze meting van maart 2021.
- Met name in de horeca wordt vaak genoemd dat het aantal medewerkers is gedaald (61%), maar ook in de sport en recreatie (55%) is dit het geval. Een stijging van het aantal medewerkers komt vaak voor in de landbouw (43%), groothandel (37%), zakelijke dienstverlening (31%) en de vervoer en opslag (30%). Vooral bij de ondernemingen met meer dan 25 medewerkers is het aantal medewerkers relatief vaak gegroeid (40%).

2.2 Impact coronacrisis op de werkgelegenheid – verwachting komende halfjaar

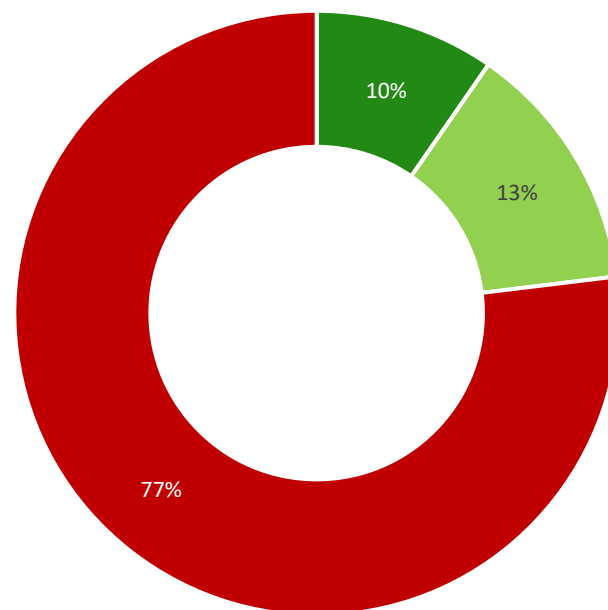
Welke gevolgen verwacht u van de coronacrisis op de werkgelegenheid binnen uw onderneming voor het komende halfjaar? Ik verwacht ...
(basis: ondernemingen met personeel; n=1.017 – meerdere antwoorden mogelijk)

- Ook richting de toekomst zijn er meer ondernemingen die meer medewerkers denken aan te gaan nemen (23%) dan ondernemers die verwachten dat ze medewerkers moeten ontslaan (7%). Bij de vorige meting waren deze percentages nog respectievelijk 13% en 15%. In de horeca (19%) en de detailhandel (14%) liggen deze percentages echter wel relatief hoog.
- Bijna een derde van de ondernemingen (30%) in de zakelijke dienstverlening, informatie en communicatie en de industrie verwacht extra medewerkers aan te zullen nemen.
- Daar waar de ondernemingen groei of krimp in het personeelsbestand verwachten, gaat dit veelal om aantallen van minder dan 5 medewerkers.

2.2 Impact coronacrisis op de werkgelegenheid

Overweegt u vanwege de coronacrisis weer in loondienst te gaan?
(basis: alle zzp'ers; n=149)

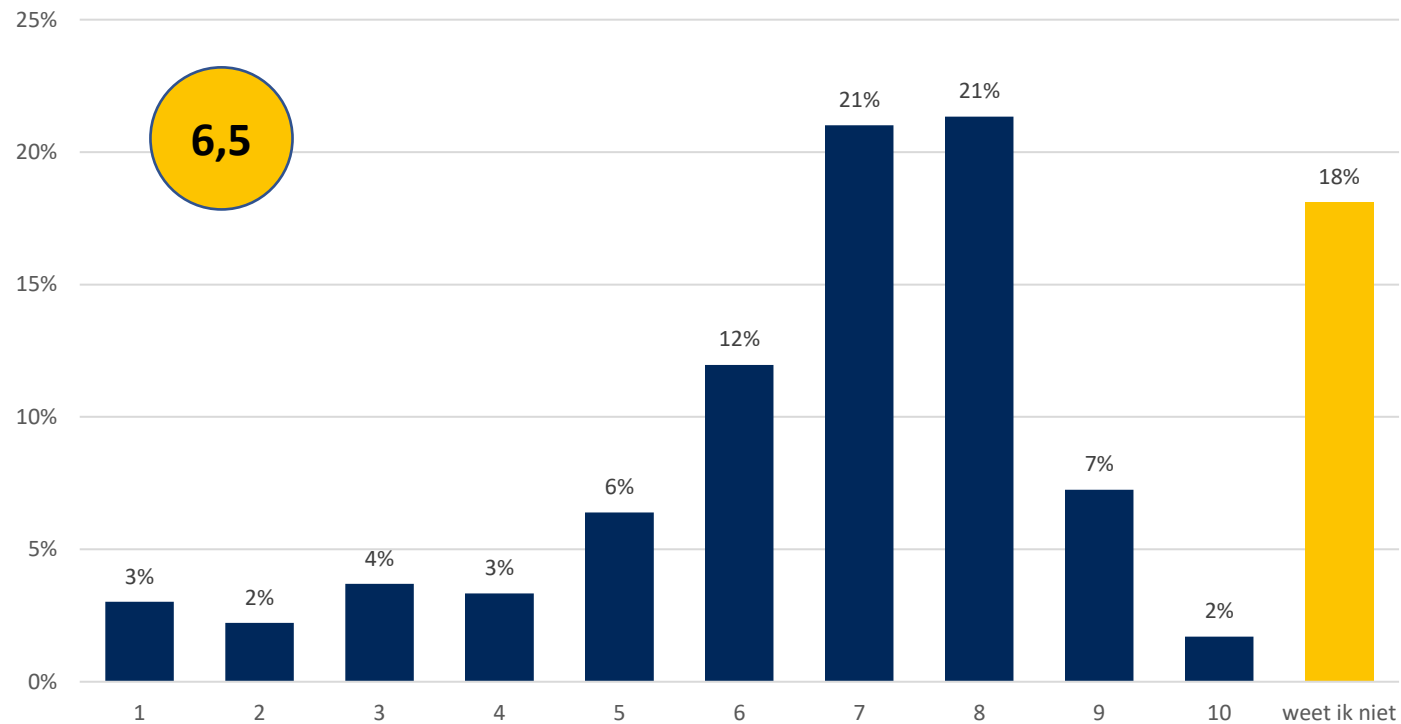
■ ja, ik overweeg volledig in loondienst te gaan ■ ja, ik overweeg gedeeltelijk in loondienst te gaan ■ nee, ik blijf zzp'er

10% van de zzp'ers overweegt weer volledig in loondienst te gaan

- Bijna een kwart van de zzp'ers overweegt in de toekomst weer (gedeeltelijk) in loondienst te gaan. Hiermee ligt dit percentage iets hoger dan bij de meting in november. Wat wel duidelijk verschilt is het percentage dat weer geheel in loondienst overweegt te gaan, dit was in november nog 4%.

2.3 Beoordeling hulpmaatregelen

De overheid heeft hulpmaatregelen ingesteld om ondernemers steun te bieden tijdens de coronacrisis. Met welk rapportcijfer beoordeelt u deze hulpmaatregelen in het algemeen?
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

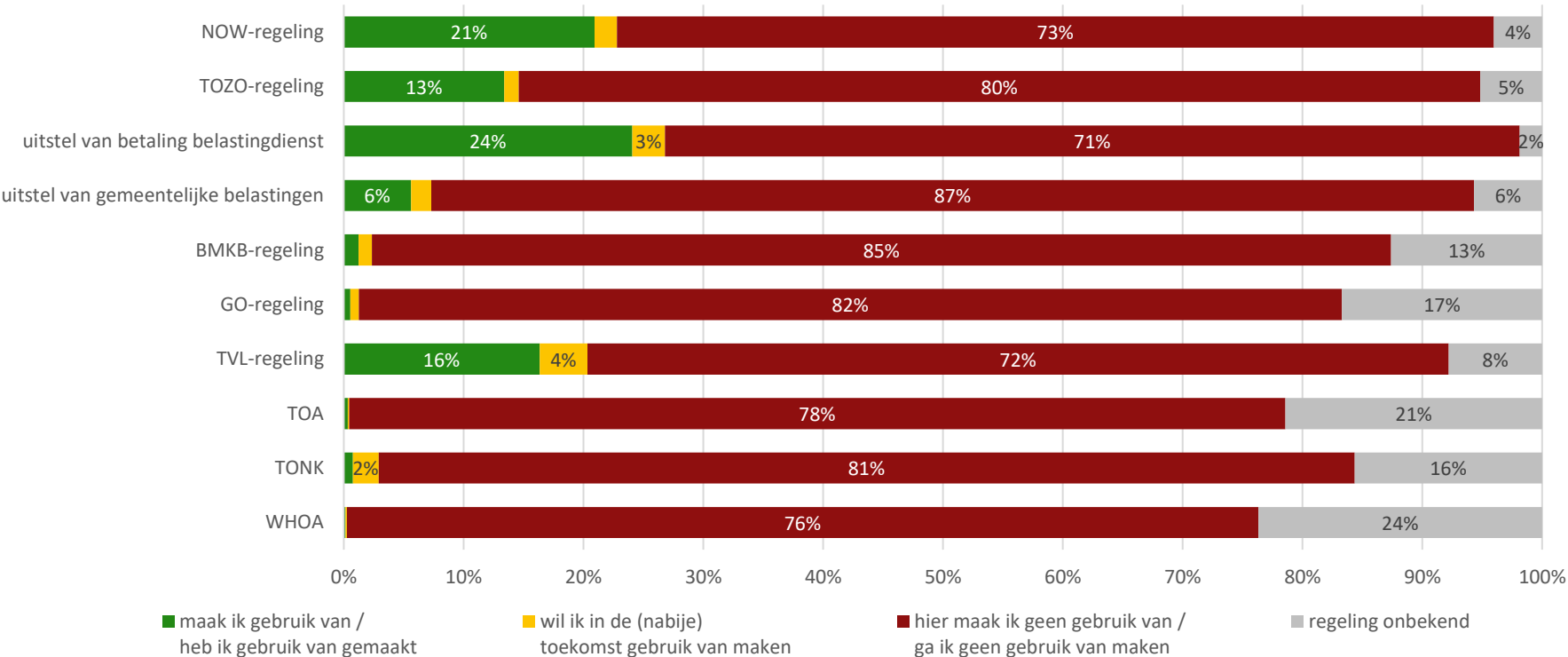
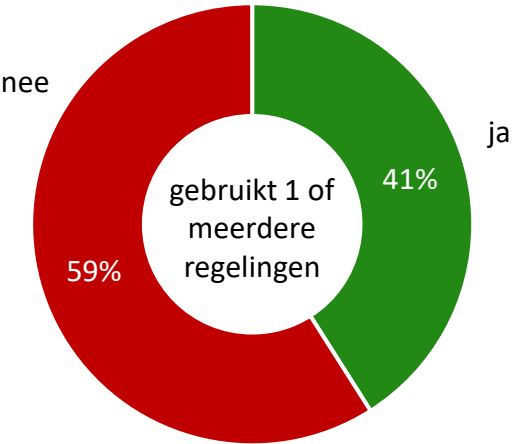

- De waardering voor de hulpmaatregelen is in maart 2021 op het laagste niveau van alle vier metingen; met een gemiddeld rapportcijfer van een 6,5 is de algemene tevredenheid over de maatregelen relatief laag. Ondernemingen die gebruikgemaakt hebben van de economische hulpmaatregelen waarderen deze lager (6,3) dan zij die er geen gebruik van hebben gemaakt (6,8).

2.3 Beoordeling hulpmaatregelen

Maakt u gebruik van de volgende beschikbare maatregelen?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

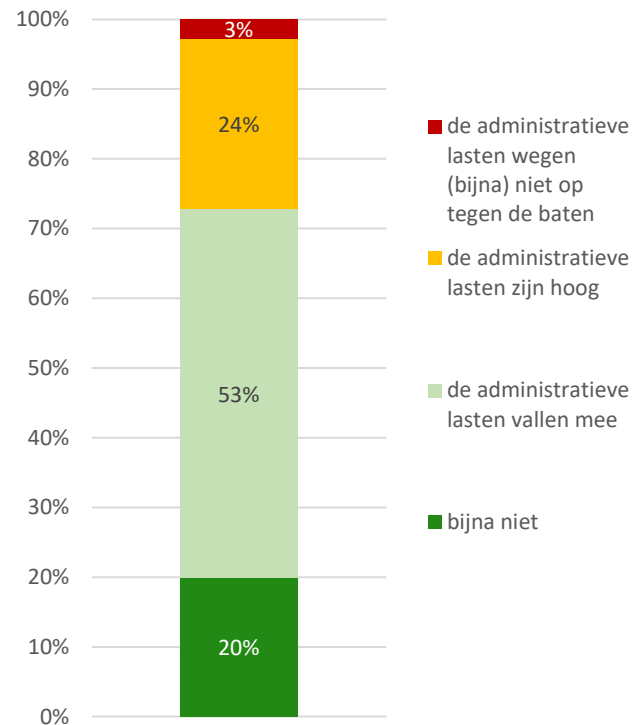

- Het gebruik van de regelingen lijkt af te nemen, waar in november nog iets meer dan de helft (51%) van de ondernemers in Gelderland gebruikmaakte van 1 of meerdere van de beschikbare regelingen, is dat nu in maart 2021 nog 41%.
- Deze daling lijkt vooral te komen door een daling in het percentage dat gebruikmaakt of wil maken van NOW-regeling, dit was in november 2020 nog 37%, terwijl dat nu nog ‘maar’ voor 23% van de ondernemingen geldt.
- Ten opzichte van de vorige meting is met name het percentage gebruikers van de TVL-regeling gestegen. Waar nu 20% er gebruik van maakt of wil maken, was dit in november 2020 nog 13%.

2.3 Beoordeling hulpmaatregelen

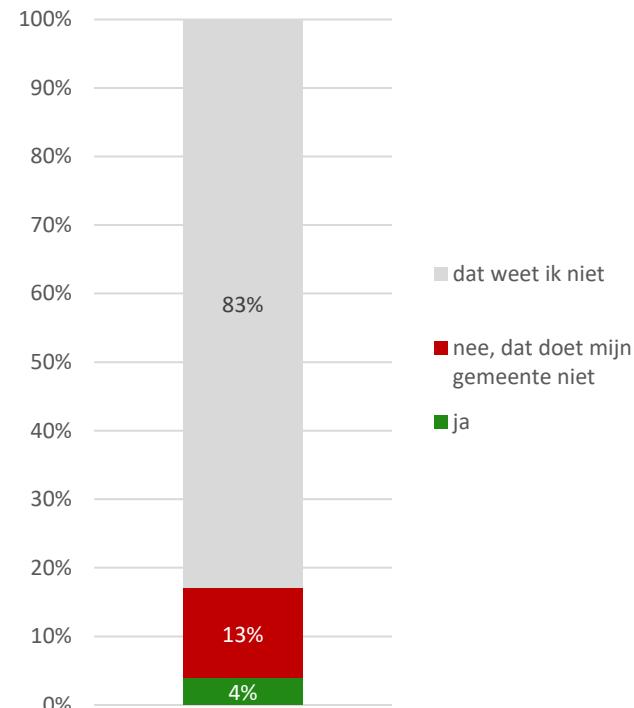
In hoeverre ervaart u administratieve lasten bij de aanvraag, toekenning en verantwoording van de hulpmaatregelen?

(basis: ondernemingen die gebruikmaken van een hulpmaatregel; n=468)

Bent u bekend met gemeentelijk lasten die door uw gemeente worden kwijtgescholden?

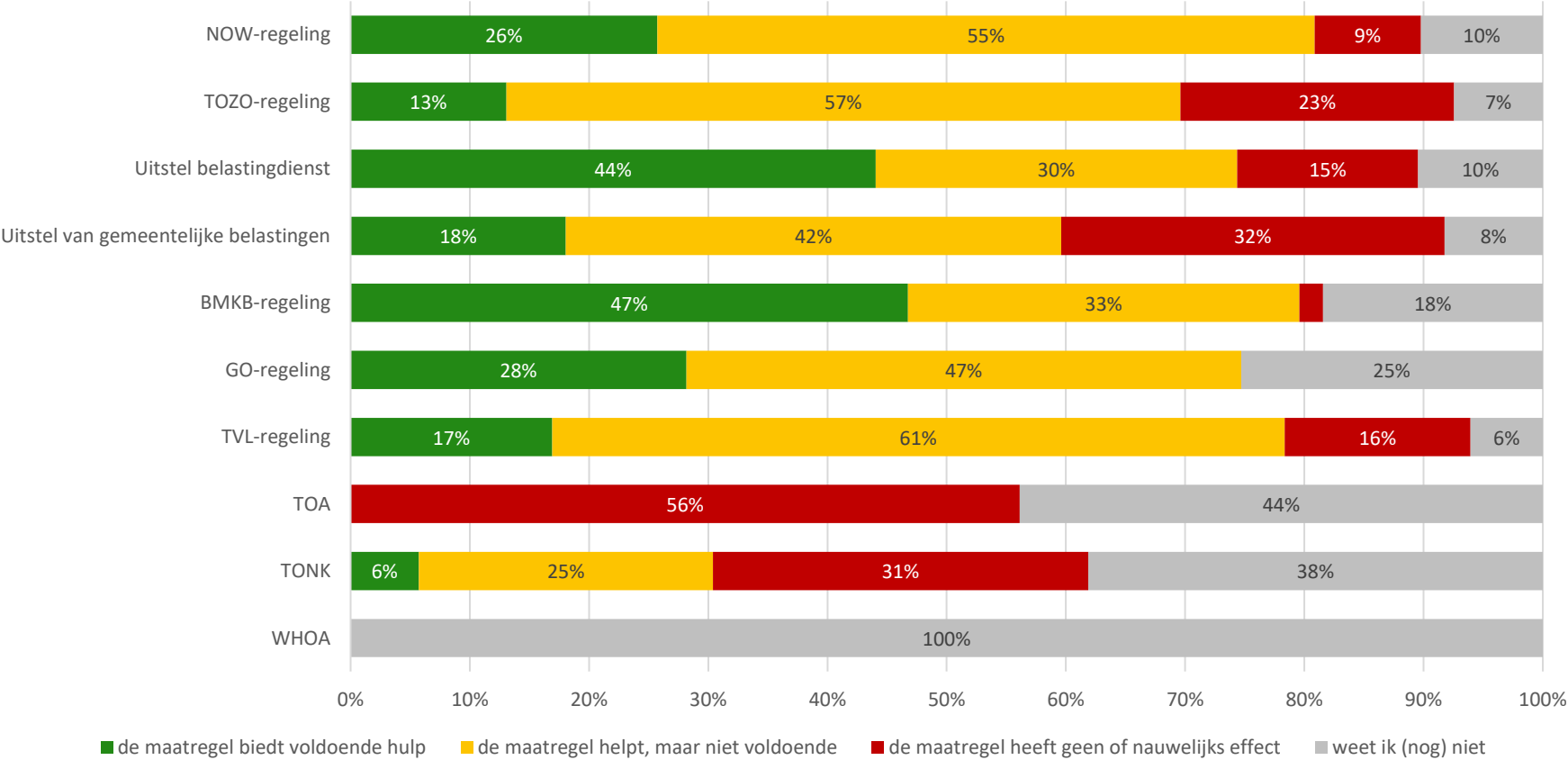
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

- Over het algemeen zijn de ondernemers die gebruikmaken van de economische hulpmaatregelen niet ontevreden over de administratieve lasten die voortkomen uit de aanvraag, toekenning of verantwoording van de hulpmaatregelen. Bijna driekwart van deze ondernemers vindt dat het meevalt of ervaart bijna geen administratieve lasten. Voor 3% zijn deze lasten zo hoog dat ze bijna niet opwegen tegen de baten.
- De bekendheid van regelingen van gemeenten om de gemeentelijke lasten kwijt te schelden zijn laag. 83% weet niet of het in de gemeente waarin zij zijn gevestigd, mogelijk is. 4% van de ondernemers kent voorbeelden van regelingen die hierin voorzien. Meest genoemd hierbij is kwijtschelding van precariobelasting, maar ook OZB wordt redelijk vaak genoemd.

2.4 Effectiviteit hulpmaatregelen

In hoeverre biedt deze maatregel u de hulp die u nodig heeft?
(basis: ondernemingen die gebruikmaken van een hulpmaatregel; n=468)

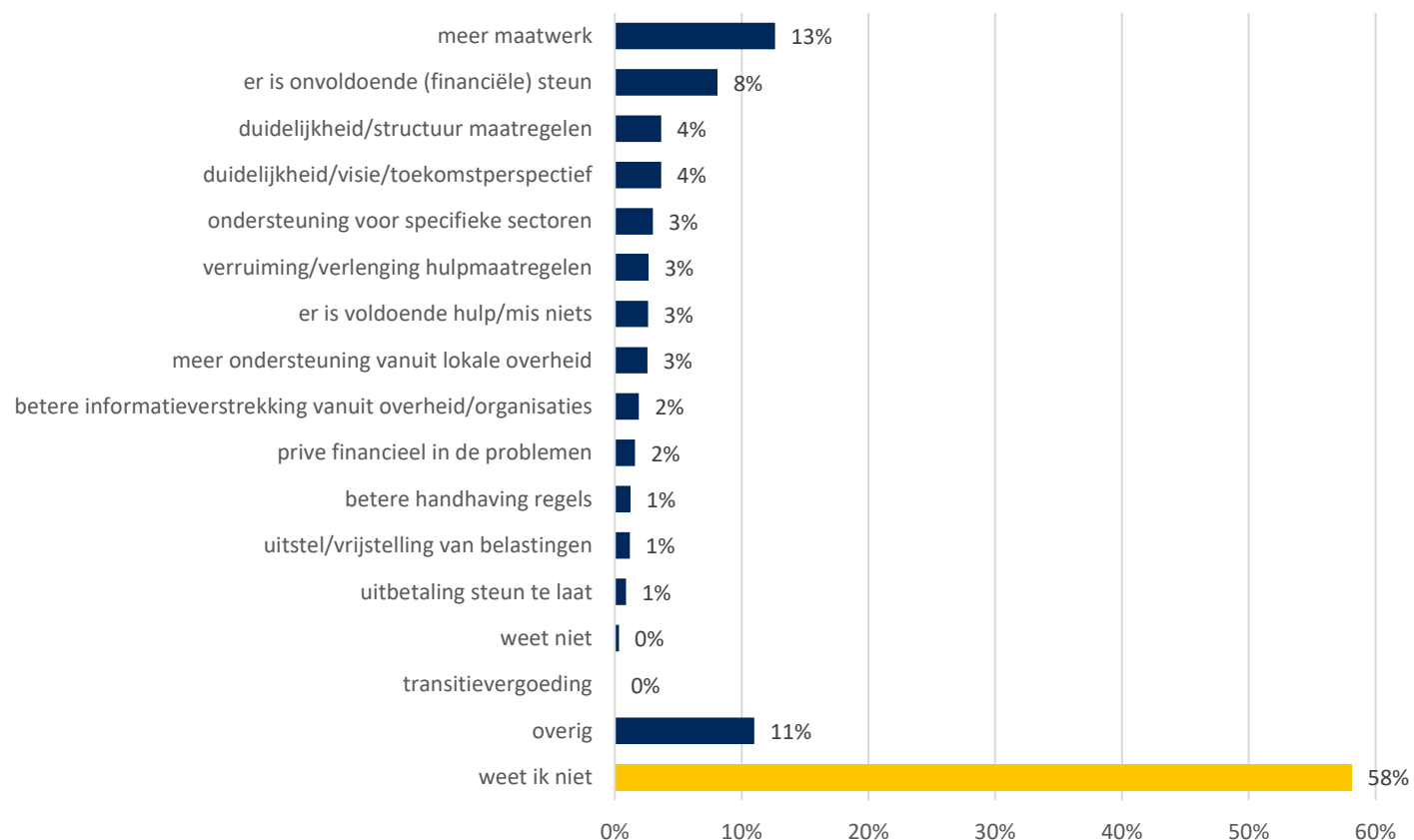

- Over het algemeen zijn de gebruikers van de verschillende economische hulpmaatregelen van mening dat ze wel helpen, maar in veel gevallen is een meerderheid van mening dat de hulp niet voldoende is. Dit geldt het minst voor de gebruikers van de BMKB-regeling of zij die uitstel hebben aangevraagd bij de belastingdienst. Van beide groepen zegt circa 45% dat de maatregel voldoende hulp biedt.

2.5 Behoefte aan andere hulpvormen

Wat ontbreekt er in uw ogen in de maatregelen die er tot dit moment zijn getroffen?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166 – meerdere antwoorden mogelijk)

- Hoewel een meerderheid van de ondernemers niets kan noemen wat er ontbreekt in de maatregelen die tot nu toe zijn getroffen, blijft het ontbreken van maatwerk bovenaan staan, maar ook het onvoldoende zijn van de geboden (financiële) steun.
- Hiernaast is men op zoek naar meer duidelijkheid voor wat betreft de maatregelen, maar ook naar meer duidelijkheid over de toekomst. Een deel mist nu perspectief waar naar toe gewerkt kan worden.

2.6 Verwachte gevolgen coronacrisis

Ik verwacht dat de coronacrisis ...
(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

■ Percentage ondernemingen dat een negatieve invloed van de coronacrisis verwacht daalt verder naar circa 50%

De groep ondernemers die negatieve gevolgen van de coronacrisis verwacht te ondervinden in de toekomst is nu in maart 2021 gedaald naar 53%, waar dat een jaar eerder bij de start van de coronacrisis nog voor 85% van de ondernemingen gold. Inmiddels denkt 37% van de ondernemers dat de coronacrisis geen of nauwelijks invloed op de onderneming zal hebben en 10% verwacht zelfs een positieve invloed. Toch denkt ook nog steeds 6% dat de coronacrisis er uiteindelijk voor kan zorgen dat het voortzetten van de onderneming ernstig bedreigd wordt.

■ Wel zijn er grote verschillen tussen sectoren te zien: in de tabel op de volgende pagina blijkt dat het met name ondernemingen in de horeca (31%), sport- en recreatie (21%), overige dienstverlening (14%) en detailhandel (12%) zijn, die aangeven dat het voortzetten van de onderneming bedreigd wordt.

2.6 Verwachte gevolgen coronacrisis

Percentage ondernemers dat verwacht dat de coronacrisis de voortzetting bedreigt – naar branche

(in onderstaande tabellen zijn alle branches opgenomen waarvan er minimaal 20 ondernemingen aan het onderzoek hebben deelgenomen)

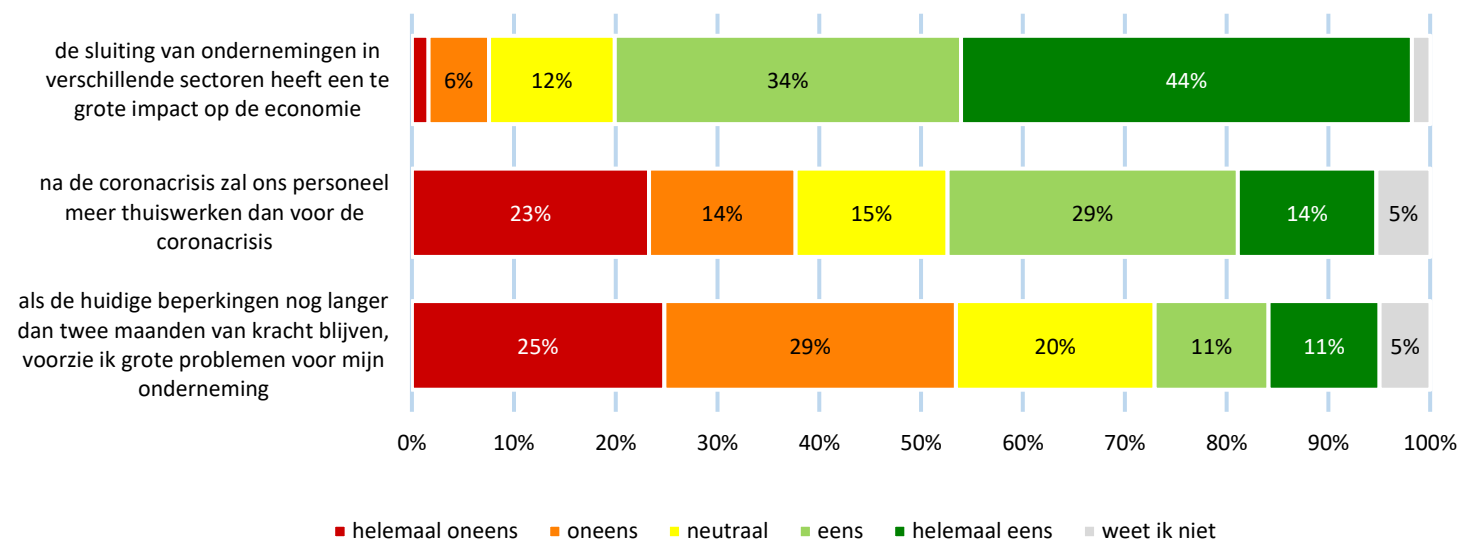
branche	n	%
industrie (SBI 10 tot 33)	82	1%
bouw en installatietechniek (SBI 41 tot 43)	83	1%
groothandel (SBI 46)	72	0%
detailhandel (SBI 47)	199	12%
vervoer en opslag (SBI 49 tot 53)	24	4%
logies, maaltijd- en drankverstrekking (SBI 55 tot 56)	276	31%
informatie en communicatie (SBI 58 tot 63)	35	6%

branche	n	%
zakelijke dienstverlening (SBI 69 tot 82)	153	7%
zorg (SBI 86 tot 88)	61	0%
sport en recreatie (SBI 93)	28	21%
overige dienstverlening (SBI 94 tot 96)	59	14%

2.6 Verwachte gevolgen coronacrisis

In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?

(basis: alle ondervraagden; n=1.166)

- Tot slot zijn er nog een aantal stellingen aan de ondernemers voorgelegd. Zij zijn duidelijk van mening dat de algehele sluiting van ondernemingen in verschillende sectoren een te grote impact op de economie heeft.
- Over de stelling of er na de crisis meer thuisgewerkt zal worden dan voor de coronacrisis, zijn de meningen sterk verdeeld. 37% van de ondernemers zegt dat dat niet het geval zal zijn, terwijl iets meer dan 40% aangeeft dat dat wel het geval is. Hier zijn logischerwijs grote verschillen waar te nemen tussen sectoren, omdat het niet in alle sectoren mogelijk is om thuis te werken.
- Continuering van de huidige maatregelen zorgen bij de meerderheid (54%) van de Gelderse ondernemingen niet voor grote problemen. Een aanzienlijk deel (22%) is echter wel van mening dat wanneer de huidige maatregelen nog 2 maanden duren, zij in de problemen gaan komen. Het zijn de ondernemers in de horeca (71%) en de detailhandel (52%) die het hier relatief vaak mee eens zijn.

3. Achtergrondkenmerken

3. Achtergrondkenmerken

Aan het ondernemerspanel hebben de volgende ondernemers deelgenomen.

aantal medewerkers	n	%
Geen (zzp'er / zelfstandige)	149	13%
1 medewerker	56	5%
2 t/m 5 medewerkers	236	20%
6 t/m 10 medewerkers	222	19%
11 t/m 25 medewerkers	215	18%
26 t/m 50 medewerkers	129	11%
51 t/m 250 medewerkers	126	11%
meer dan 250 medewerkers	33	3%
totaal	1.166	100%

regio	n	%
Stedendriehoek	119	10%
Achterhoek	278	24%
Arnhem-Nijmegen	309	27%
Rivierenland	161	14%
Noord-Veluwe en Valleiregio	127	11%
Foodvalley	172	15%
totaal	1.166	100%

3. Achtergrondkenmerken

Aan het ondernemerspanel hebben de volgende ondernemers deelgenomen.

branche	n	%
landbouw, bosbouw en visserij (SBI 1 tot 3)	17	2%
delfstoffen, nutsbedrijven (SBI 6 tot 9)	0	-
industrie (SBI 10 tot 33)	82	7%
bouw en installatietechniek (SBI 41 tot 43)	83	7%
handel in en reparatie van auto's (SBI 45)	17	2%
groothandel (SBI 46)	72	6%
detailhandel (SBI 47)	199	17%
vervoer en opslag (SBI 49 tot 53)	24	2%
logies, maaltijd- en drankverstrekking (SBI 55 tot 56)	276	24%
informatie en communicatie (SBI 58 tot 63)	35	3%

branche	n	%
financiële instellingen (SBI 64 tot 66)	11	1%
onroerend goed (SBI 68)	12	1%
zakelijke dienstverlening (SBI 69 tot 82)	153	13%
onderwijs, openbaar bestuur en overheid (SBI 84 tot 85)	16	1%
zorg (SBI 86 tot 88)	61	5%
cultuur (SBI 91)	15	1%
sport en recreatie (SBI 93)	28	2%
overige dienstverlening (SBI 94 tot 96)	59	5%
anders	6	1%
totaal	1.166	100%

Right Marktonderzoek

Emmawijk 55

8011 CN ZWOLLE

www.rightmarktonderzoek.nl